

Forfatter: Torfæus, Thormod

Titel: BREV TIL: Magnusson, Arne FRA: Torfæus, Thormod (1690-10-03)

Citation: Torfæus, Thormod: "BREV TIL: Magnusson, Arne FRA: Torfæus, Thormod (1690-10-03)", i *Arne Magnussen - Brevveksling med Torfæus (Þormóður Torfason)*, Nordisk Forlag, s. 88. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-001991698-000-shoot-L0019916980000027.pdf> (tilgået 27. juli 2024)

Anvendt udgave: Arne Magnussen - Brevveksling med Torfæus (Þormóður Torfason)

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

TORFÆUS TIL ARNE MAGNUSSON. [Stangeland] 3. oktober 1690. AM. 283, fol., bl. 87—89. Asg. Jónssons hånd.

Optages hovedsagelig af den kronologiske redegørelse, som er aftrykt i dansk oversættelse af J. Erichsen i Jon Loptsons Encomiast s. 88 — 90, men indeholder tillige nogle gentagelser af det i brevet 2/10 forekommende og en videre udførelse af de i listen til A. M. (s. 87—88) opregnede anmodninger: Begynder med samme omtale af Jens Mortensens norske krønike som i forrige brev, men fortsætter her med den Enc. s. 88 aftrykte kritik; efter nogle gentagelser fra brevet 2/10 følger resten af det i Enc. meddelte, efterfulgt af andre gentagelser og de i udførligere fremstilling anførte forespørgsler.

Thil Arna Magnuss. aff 3. 8br. 1690.

Intime amice!

Ydar goda schrifvelse af 6. augusti med Jens Mortenss. Slangrups chronicu hefi jeg echi allz fyrir laungu medtekid, þacha það omach, þo eg siae eche mikid af henni at læra, villdis. 89þo vita, ef nochud autographum hafid sied, af hvoriu hon er utsett, því hun differerar mikid i sumu, sva sem um begraffuelse Haraldz harfagra, sem hon segir i haugnum þeim stora firir nordan kirkiuna a Augvaldznesi, sem enn nu kallast Kongs hoyden, jeg meina þar muni liggia Guthormur, son Eiriks blodoxar, edur einhverr annar k[onung]r; hon setur dauda Sancti Olufs uppa annum 1028, Olafs kyrra in annum 1089, qvam velim tueri possit, vegna minnar conjecturam, at Magnus barfotur muni hafa komid til regeringar 1088, enn hun forsvarar það eche, því hon setur Olafur kyrri hafi regerat 26 ar, enn standa þeir 1089 i nochrum autographo, þa gefur það anleding at tvila um hans regeringar ar; hun setur dauda Sveins lika sem peder Clauss. Undalinus, in parenthesi, in annum 1195. Eche hefi jeg kunnat ad efftir sia það, því kongsins bækur eigi heima, og hafa verid burtu sidann i vetur, enn eitthvad olitid tilhæfi er thil þess, at annalum vorum og Buchanan¹, sem hvorigir hafa set adra, ber saman upp a eitt ar, um blindun Þorfinz sonar Haraldar jarls Maddadarsonar, enn kann echi at koma yfir eins med vorri histori. Vildud þer vel efftir sia Orcadum cap. 38 sub finem. Vorm hefi eg schriffad thil, og bedid hann vili lata sinn son yfir sia Orcadum historiam, því eg veit hann kemst eigi thil þess. Jeg hefi schriffad ydur nochrum sinnum til, og munu þer öll bref fengit hafa og vexelet med upa þa 40 rixdl., þa elleffu dichitoner² og tekid hia capitain Michel; þurffi þer þa i hast meira med, eff þer hafid echi sialfir rad, þa bidid Bartholinum at forstrechia mer það; latid mig og straxs fa það at vita, so schal vexelesen echi lengi bida. Jeg heffvi effter set um ydar bref, um hypotheses ydar up a Islandz bygd; svaradi i hast, þar jeg var reisuferdugur til capitains Michels, þo jeg fyndi hann eigi. Jeg se af annotationum biskupsins M[ag.] Þordar, honum þychir eigi ripa a einu eda þrimur arum in genesi patriæ inqvirenda, sem er undur, at vir mathematicus schal sva dæma; genethliaci, sem af horoscopis dæma um fata, plaga soddan at inqvirera flittugt, margir med stærsta flid natalem Romæ. Jeg vildi oscha madr kynne finna dag og manud, enn Mag. Þordur er og biskup og þar firir theologus. Jeg sendi ydur það jeg ætla at innfæra um natalems. 90Haraldz harfagra og natalem annum monarchiæ Norvegicæ, hvar uppa Islandz bygd funderaz. Þad mun echi vel upptakast, því það er a moti recepta opinione og allra chronologorum calculo, og þar i bland þeim helsta Snorra Sturlus., sem jeg held oculatissimum verid hafa og venerera hann, enn eigi gengur mer her til singularitatis studium, vid receptam opinionem hefi eg hingad til stadid, og schal enn vera, ef þer eda nochur annar gefid mer betri raison enn jeg her syne, og það bid jeg ydur med flid at effter sia og lata ydar principal sia það. Synist honum það kunne at standa, þa blif jeg vid það, ef ydur synist sama; læt jeg þa Harald vera fæddan anno 853, verda 80 ar, sem Ari hefir sagt; þotti mer undarligt at corrigera hann þar i og villa sva alla historiuna, enn her kemur alt saman. Atli jarl hefir verid drepinn strax effter Ingolfur for fyrst til Islandz, það er anno 869 a setta ari rikis Haraldz, echi sem þer schriffid a fimta, því þer latid bædi strid i Þrandheimi og finitimorum bella vera a einu ari; remonstrerar það¹; enn sidan hann kom i Þrandheim, reiknid þer 3 ar, til hann for i Vikina, því gesta eru echi odruvis distingverut, enn þo stendur med fullum ordum i badum exemplaribus hann hafi verid fiora vetur i Þrandheimi, þegar hann kom i Vikina. Jeg hefi schriffad i Vita Harald, at fyrsta ars gesta i Þrandheimi munu vera tveggia ara gesta og þar efftir reiknad; enn bædi Flateyjarbok og Eigla segia, þegar hann for ur Fiordum, þa færi hann i Sogn, og þar fra thil Þrandheims og væri þar um vetrinn; þar hofom vær þann fiorda vetur, og þa hefur Þorolfur Kveldulfsson og Bardur haleyschi komid til hans, og hefur það verid a^o 868, enn þa kunna eche tvo ar at gerast or því fyrsta ari hann var i Þrandheimi. Her efftir ætla jeg mune digerera historiuna; standi nu þessi min remonstration um dauda Atla jarls og Hakonar Griotgardssonar, þa vill það vera annar Hakon jarl Griotgardsson, sem Þorsteinn ogæfa og þeir adrir fludu firir til Islandz; enn se það sa sami, þa hindrar það echi neitt Ingolfs æram, þo þeir badir hafi lifad langt efftir Hafursfiardar orrosto, og Haraldur hafi þa gefit Hakone Sogn i forlening, og latid hann heimta hann sialfan af Atla jarli, því echi ma það reikna, þo histeron proteron kome i historiunne, sem morgum verd[r], og heldur schyldi jeg vera i þeirri meiningu; s. 91enn annadhvort verður at vera, því immotum er það, at Ingolfur er fyrstur landnams manna. Nu ef þer proberit þennann calculum, bid jeg ydur all af Orcadibus, sem þar af dependera, mætli þar efftir corrigera. Þer hafid i ydar schriffi farid sumstadar villt, því i Sæmundar froda k[onung]ga tolu leggi þer Eiriki blodox 2 ar lil, hann segir 5, þo jeg vite hann aldri hafi þann reikning gort; enn gaman væri at vita, hvad þeir kallar muno hafa hafft firir ser ad elevera um X ar æram Harald, jeg kann eche finna það, litid liggur og a því, þo væri það gaman. Sagt mattu þeir spekingar, sem Theodricus monachus hrosar, sva mikid¹ honum, ad k[onung]rinn i Englandi, sem Hakon var hia, heti Adalsteinn og echi Halstanus, so hefdi hann sialfur kunnad conferera hans tid. Þer citerid i ydar brefi Ara

chronicu um norscha k[onun]ga; þar um þad eg ydur meir lata mig vita, hvort þad er til, því eitthvad hafi þer fyrir ydur. Her fylgir enn med þad, sem emenderast a i Orcadibus; þar eru margir barbarismi og solcecismi, enn þad committera jeg ydar fidei; þa papirinn kaupid, viti þer til forna, at jeg vildi hafa eitt eda tvo exemplaria upa regal papir, tvo eda þriu godan papir. Hvad gudvefur og þell er; þeir svenschu hafa lagt þad ut i þeirri svenschu Olafs sogu, enn jeg hefi hana eche, veit og eche, hvad rett þad er; hvorninn jeg a at citera or Bollando, at Ansgarii breff, sem venditerast um Island og Gronland, se suppositium, vildud þer sialfir scharifa formalia. Þar sem þer vilid innfæra i ydar commentarium de Islandia af pauli Iovii Moscovia² principis Moscoviæ Basillii, legati Demetrii ad pontificem Clementem septimum, narrationem, qvam Iovio exposuit, qværenti, an apud Russos de Gothis populis fama þer manus a majoribus tradita, vel ex literarum monumentis memoria superesset, þa svarar hann inter alia et Totilæ regis et Gothicæ gentis nomen apud eos clarum esse atqve illustre, authores autem expeditionis fuisse Gothos, qvi insulam Islandiam sive Scandinavian! incoherent, þad kann sva setiast, eff synist. Hvad þycher ydur liklegt, at Magnus gode giorde Þorstein Hallsson utlægann mest fyrir þad hann sigldi i oleifi til Dyflinnar; hvad hafdi Magnus med Dyflina; at hann galt eche landaura, var annat, enn því var hann þa fri is. 92Þrandheimi, þegar hann var utlægur, og var hann Magnus hræddur vid hann Indrida, son hans Einars? Annat um Þrand a Uplondum, sem let strikia þa, sem Haraldur sendi til hans i munkaklædum, var hvorgi tutum fyrir hann at vera nema i Grænlandi og Magnus sialfur varþ at fylgia honum til schips. Þa um Hreidar heimscha og Rafn, frænda Sigvatz, hvort ydur synist jeg schuli þetta hafa, vil eg hafa ydar rad. Enn um draumstola drenginn, sem Haraldur gaf rad til at liggia i Magnus kongs sæng, og stulkuna sem Magnus vildi liggia hia og Sanct Oluf rendi march a briost hennar, mer þycher Snorri viturliga hafa gert at lata þetta uti. Enn um Eymund k[onun]g i Ruslandi, og þau kostulig stratagemmata hann hefur haft, sia kann jeg af nofnunum hann hefur til verid, enn eche scharifa jeg um hann, eche heldur um þann mikla artificem Raudolf, hann var meiri enn Sancti Oluf; mer potti yfir-syn þeir trudu echi michlu heldur a hann enn Sanct Oluf etc.